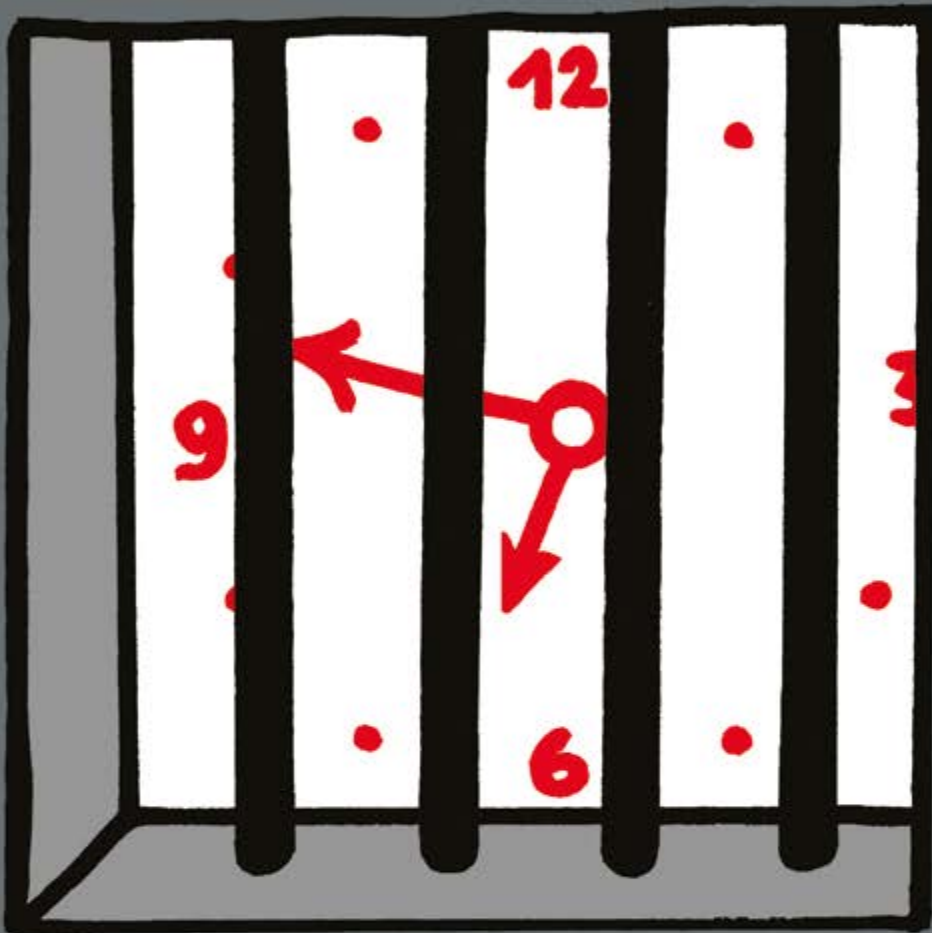

Deel 4

Statistieken

Inleiding

In dit deel van het verslag komen de kerncijfers aan bod die Myria heeft ontvangen van de zes actoren die mogelijk een rol spelen bij een dossier mensenhandel of mensensmokkel in België. Eerst behandelen we mensenhandel, vervolgens mensensmokkel. Dit deel wordt afgesloten met een externe bijdrage van de RSZ-inspectiedienst (Themadirectie mensenhandel).

De zes actoren waarvan we cijfers ontvingen zijn:

- de politie, met informatie afkomstig uit de Algemene Nationale Gegevensbank (ANG);
- de RSZ-inspectiedienst (Themadirectie mensenhandel, ECOSOC-teams);
- het College van Procureurs-generaal met informatie over de vervolgingen die door de parketten zijn ingesteld;
- de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ);
- PAG-ASA, Payoke en Sürya, de gespecialiseerde slachtoffercentra;
- de Dienst voor het Strafrechtelijk beleid van de FOD Justitie, met informatie over veroordelingen.

De cijfers van de verschillende actoren zijn onderling niet geharmoniseerd. Ze volstaan dus niet als basis om het beleid te evalueren of om strategische analyses te ondersteunen. Dat beperkt ook aanzienlijk de mate waarin verslag kan worden uitgebracht bij de Europese instellingen. Myria werkt dagelijks met de verschillende actoren samen om de best mogelijke cijfers te verzamelen.

Waarschuwing

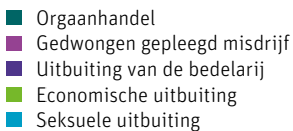
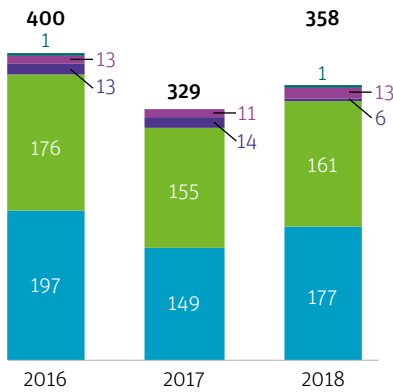
- De cijfers in dit verslag zijn geen weergave van de werkelijke omvang van het fenomeen mensenhandel en -smokkel, maar alleen van de feiten en slachtoffers die door de autoriteiten zijn gedetecteerd. Over niet-gedetecteerde feiten en slachtoffers bestaan momenteel geen schattingen.
- Deze cijfers en hun evolutie geven vooral informatie over het overheidsoptreden ter bestrijding van mensenhandel en mensensmokkel eerder dan over die fenomenen zelf.

De beschikbare cijfers over mensenhandel en mensensmokkel tonen maar het topje van de ijsberg. De reële omvang van het fenomeen is niet bekend.

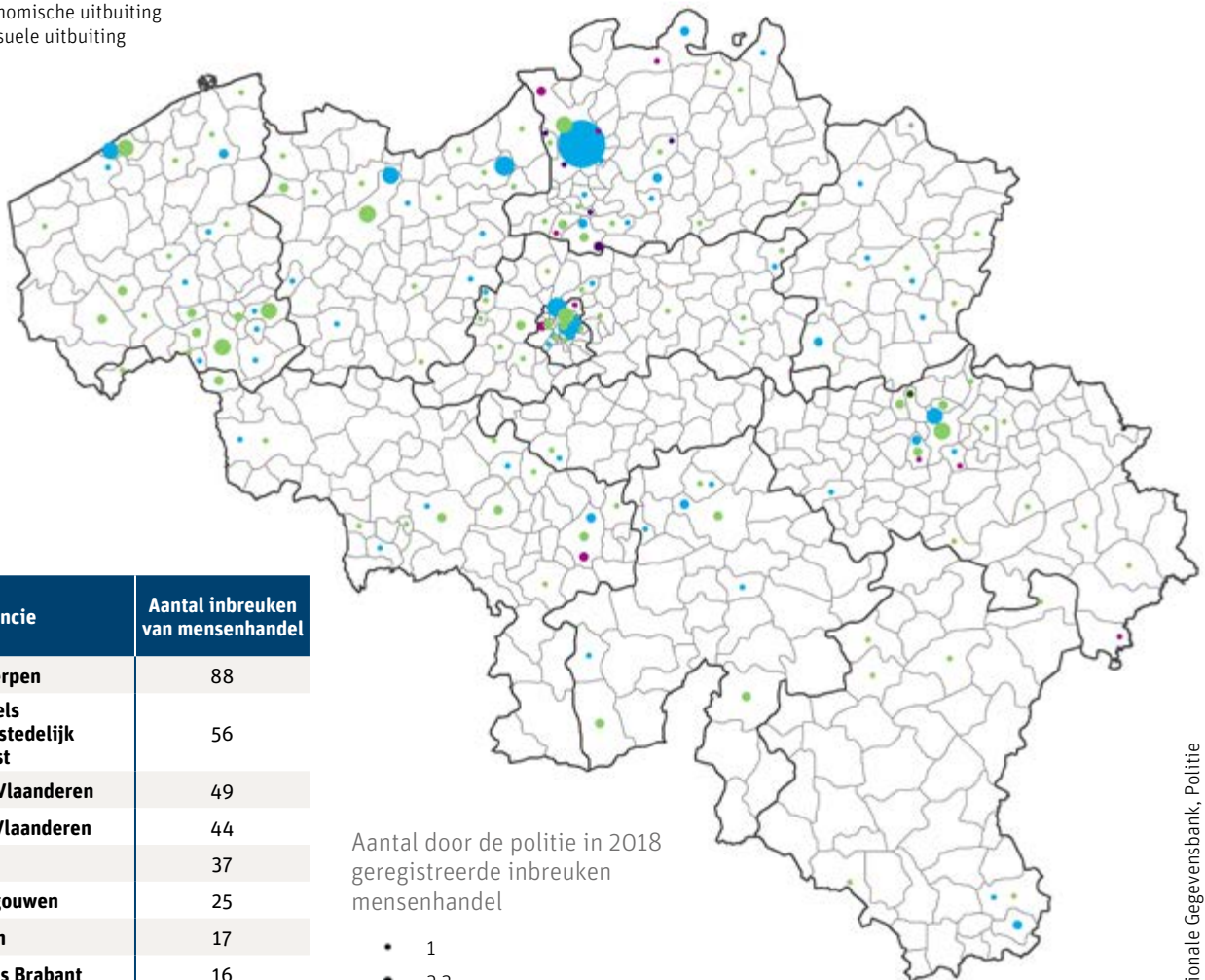
1. Mensenhandel

De inbreuken mensenhandel (gegevens van de politie)

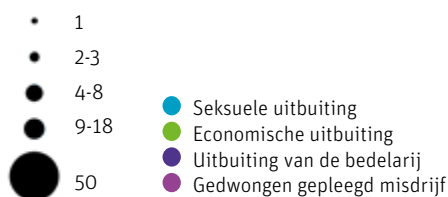
In 2018 heeft de politie in totaal **358 inbreuken van mensenhandel** geregistreerd: 177 voor seksuele uitbuiting, 161 voor economische uitbuiting, 13 met betrekking tot gedwongen gepleegde misdrijven, 6 voor uitbuiting van de bedelarij en één enkel geval voor orgaanhandel.

- Tegenover 2017 stellen we een lichte stijging vast.
- De inbreuken van mensenhandel doen zich vaker voor in de grote steden, vooral in Antwerpen (met 60 misdrijven, of een stijging van 58% t.o.v. 2017) en in Brussel (56 misdrijven in totaal in de 19 gemeenten).
- Zoals blijkt uit onderstaande kaart, zijn de provincies Antwerpen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest goed voor ruim de helft van de inbreuken van seksuele uitbuiting op nationaal niveau. Wat economische uitbuiting betreft, worden de meeste inbreuken geregistreerd in de provincies West-Vlaanderen (33), Luik (23) en Antwerpen (21).

Provincie	Aantal inbreuken van mensenhandel
Antwerpen	88
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	56
West-Vlaanderen	49
Oost-Vlaanderen	44
Luik	37
Henegouwen	25
Namen	17
Vlaams Brabant	16
Limburg	14
Luxemburg	10
Waals-Brabant	2
Totaal	358

Aantal door de politie in 2018 geregistreerde inbreuken mensenhandel

Processen-verbaal en strafrapporten van de RSZ-inspectiedienst (Themadirectie mensenhandel en ECOSOC-teams)

In 2018:

- heeft de RSZ-inspectiedienst 14 processen-verbaal en 42 strafrapporten inzake mensenhandel opgesteld.
- werden 65 vermoedelijke slachtoffers van mensenhandel (art. 433 quinques van het Strafwetboek) doorverwezen naar de gerechtelijke autoriteiten na een strafrapport of proces-verbaal.

► Voor meer informatie, zie de bijdrage van de RSZ-inspectiedienst aan het einde van dit deel.

Economische sectoren en nationaliteiten van werknemers gedetecteerd als vermoedelijke slachtoffers van mensenhandel door de RSZ-inspectiedienst, in 2018

Land	Land- en tuinbouw	Levensmiddelenindustrie	Bouw	Garages	Groothandel	Kleinhandel	Horeca	Schoonmaakactiviteiten	Huishoudsector	Andere	Totaal
Afghanistan				10							10
Polen			7								7
China							5			1	6
Marokko			1	1		2	2				6
Pakistan				3		2			1		6
Bulgarije	5										5
Oekraïne			3								3
Brazilië	2		1								3
India				2					1		3
Egypte							2				2
Italië							2				2
België	1						1				2
Roemenië			1	1							2
Kameroen		1									1
Togo										1	1
Congo								1			1
Guinee							1				1
Noord-Macedonië				1							1
Senegal					1						1
Tunesië							1				1
Vietnam										1	1
Totaal	8	1	13	18	1	4	14	1	2	3	65

Strafzaken voor mensenhandel bij de parketten

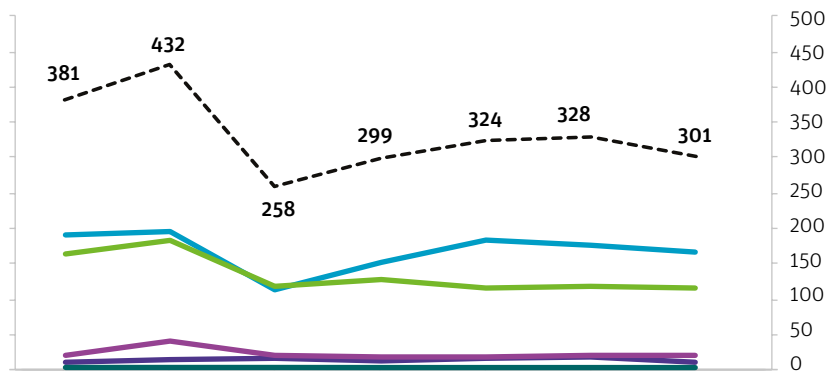
In 2018 zijn **301** strafzaken bij de parketten binnengekomen wegens mensenhandel. In die dossiers ging het bij;

- 55% om seksuele uitbuiting
- 38% om economische uitbuiting
- 5% om gedwongen gepleegde misdrijven
- 2% om uitbuiting van de bedelarij

Er is een lichte daling tegenover 2017.

In absolute cijfers stellen we een begin van daling vast voor strafzaken van seksuele uitbuiting. Die zijn gedaald van 184 in 2016 naar 165 in 2018.

Een **nieuwe strafzaak** wordt geopend op basis van een aanvankelijk pv (op basis van een navolgend pv wordt geen nieuwe strafzaak geopend). Een nieuwe strafzaak kan ook worden geopend op basis van een klacht of een burgerlijkepartijstelling.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
■ Seksuele uitbuiting	190	196	111	151	184	176	165
■ Economische uitbuiting	164	184	115	124	112	116	113
■ Uitbuiting van de bedelarij	7	12	14	10	14	18	7
■ Gedwongen gepleegd misdrijf	18	39	17	14	14	18	16
■ Orgaanhandel	2	1	1	0	0	0	0
— Totaal	381	432	258	299	324	328	301

Methodologische opmerkingen

- Dit zijn de gegevens uit de Databank van het College van Procureurs-generaal zoals vastgesteld op 5 mei 2019.
- Ze bevatten het aantal strafzaken die in de loop van 2018 bij de correctionele parketten (ook het federaal parket) zijn binnengekomen.
- Ze beperken zich tot inbreuken die door meerderjarigen zijn gepleegd en hebben geen betrekking op strafzaken die door de arbeidsauditeur zijn behandeld.
- Ook met de strafzaken die door het parket van Eupen zijn behandeld is geen rekening gehouden (bij gebrek aan vertaling van het systeem in het Duits).
- Er bestaat een risico op dubbele telling van de strafzaken die voor beschikking naar een ander arrondissement worden doorverwezen of wanneer ze naar een andere afdeling van hetzelfde gerechtelijk arrondissement worden verwezen.
- In elke strafzaak kunnen een of verschillende beklaagden betrokken zijn.

In 2018 bij de parketten binnengekomen strafzaken, die op 5 mei 2019 waren geseponneerd

	Geseponneerde strafzaken	Totaal
Seksuele uitbuiting	50	165
Economische uitbuiting	23	113
Uitbuiting van de bedelarij	6	7
Gedwongen gepleegd misdrijf	6	16
Totaal	85 (28%)	301

- **28%** van de dossiers die in 2018 bij de parketten zijn binnengekomen, waren op 5 mei 2019 geseponneerd.
- Bij 50 van de 85 geseponneerde dossiers ging het om seksuele uitbuiting.
- 49% van alle seponeringen is het gevolg van onvoldoende bewijslast, 24% van het feit dat de dader onbekend is en 12% van een 'andere prioriteit'.

Ressort: omschrijving van de territoriale bevoegdheid van één jurisdictie. België is verdeeld in vijf grote gerechtelijke ressorten met elk een hof van beroep. Dat is bevoegd voor verschillende gerechtelijke arrondissementen.

- Antwerpen → Antwerpen en Limburg
- Brussel → Brussel (Brussel en Halle-Vilvoorde), Leuven en Waals-Brabant
- Gent → West-Vlaanderen en Oost-Vlaanderen
- Luik → Luik, Eupen, Namen en Luxemburg
- Bergen → Henegouwen

Ressort van Antwerpen

- **Antwerpen is het ressort waarin de meeste strafzaken geopend zijn voor mensenhandel in 2018.**
- De stijging van het aantal strafzaken in het ressort Antwerpen, is vooral te wijten aan de recente stijging van het aantal strafzaken voor seksuele uitbuiting (van 50 strafzaken in 2017 naar 73 in 2018).
- Meeste strafzaken voor seksuele uitbuiting (73%).

Parket van Brussel

- Globale daling sinds 2016 door de aanzienlijke daling van het aantal strafzaken voor seksuele uitbuiting sinds datzelfde jaar.
- Stijging van het aantal strafzaken voor economische uitbuiting.
- In 2018 waren er voor het eerst sinds 2012 meer strafzaken voor economische uitbuiting (28) dan voor seksuele uitbuiting (24).

Ressort van Gent

- 45 strafzaken voor seksuele uitbuiting
- 30 strafzaken voor economische uitbuiting
- Deze cijfers zijn stabiel ten opzichte van 2017.
- Geen enkele strafzaak in 2018 voor een andere uitbuitingsvorm.

Ressort van Luik

- Forse globale daling van 73 strafzaken in 2017 naar 43 in 2018.
- Bijna evenveel strafzaken voor seksuele uitbuiting (18) als voor economische uitbuiting (22).

Ressort van Bergen

- Van de 24 strafzaken in het ressort van Bergen ging het in 13 gevallen om economische uitbuiting, in 6 om gedwongen misdrijven of misdaden en in 5 om seksuele uitbuiting.
- Status quo sinds 2016.

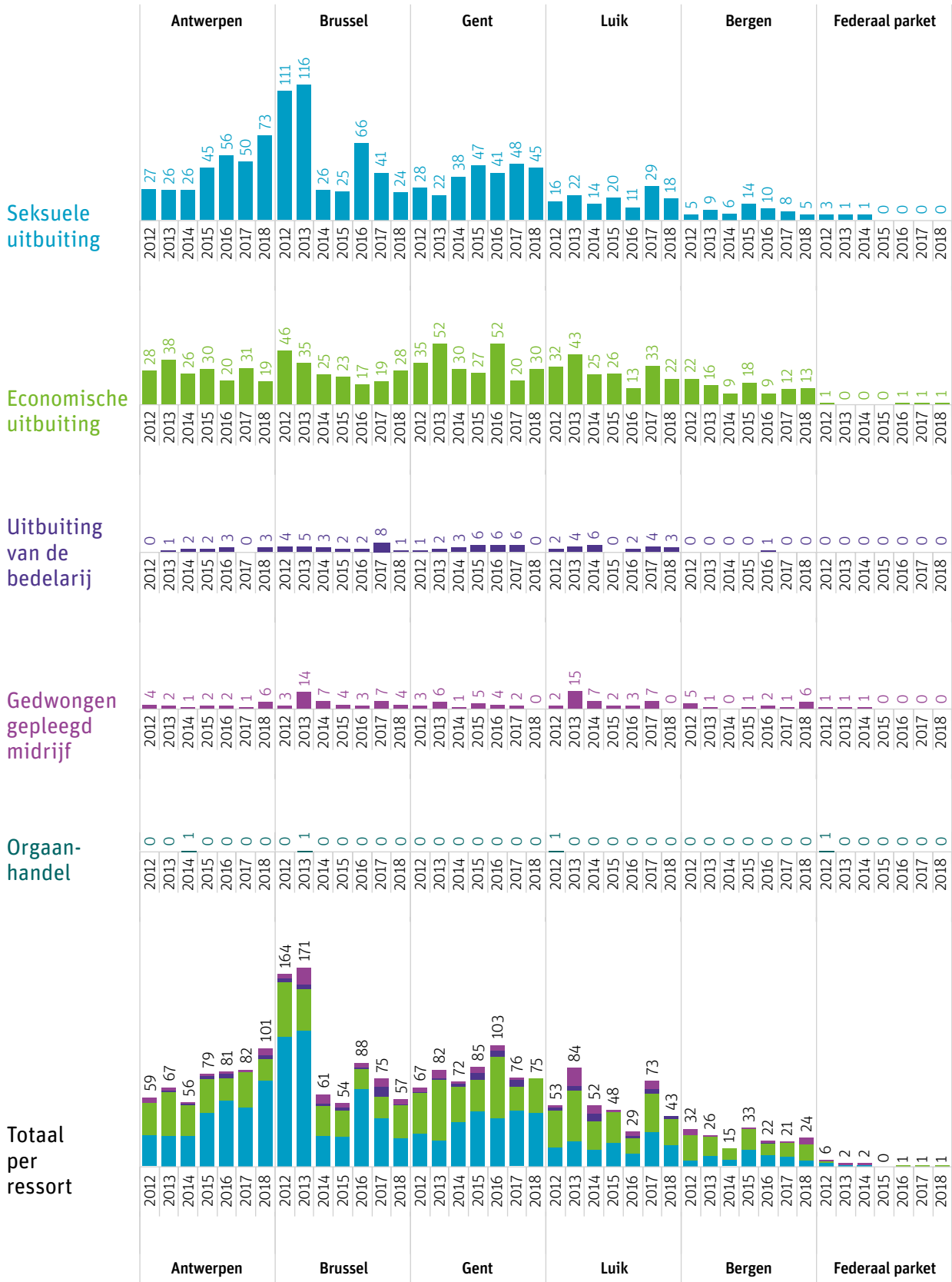
Federaal parket

- In 2018 was er één enkele strafzaak voor economische uitbuiting, zoals dat sinds 2016 elk jaar het geval is.

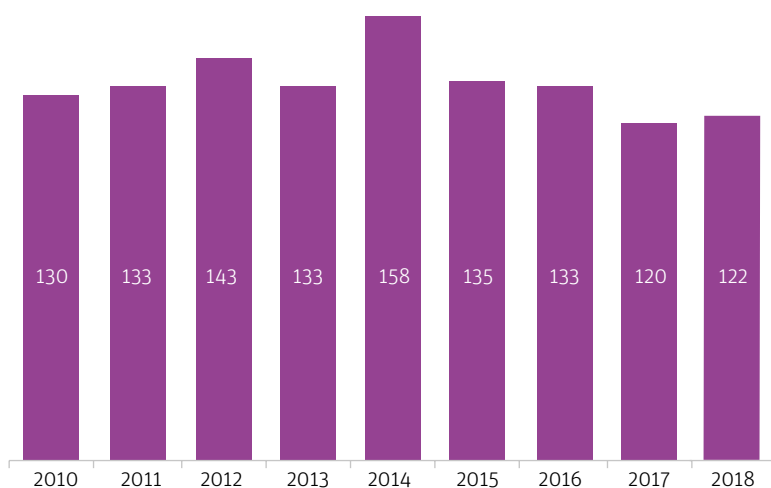
Nomenclatuur van de inbreuken

Seksuele uitbuiting	37L	art. 433quinquies § 1 1°C. SW
Economische uitbuiting	55D	art. 433quinquies § 1 3°C. SW
Uitbuiting van de bedelarij	29E	art. 433quinquies § 1 2°C. SW
Gedwongen gepleegd misdrijf	55F	art. 433quinquies § 1 5°C. SW
Orgaanhandel	55E	art. 433quinquies § 1 4°C. SW

Nieuw opgestarte begeleidingen van slachtoffers van mensenhandel door de gespecialiseerde opvangcentra

122 slachtoffers van mensenhandel hebben in 2018 een begeleiding opgestart in een gespecialiseerd opvangcentrum

- Dit cijfer is stabiel tegenover 2017.
- Onder die 122 slachtoffers zijn er **79 slachtoffers van economische uitbuiting** en **38 slachtoffers van seksuele uitbuiting**.
- Onder de nieuwe begeleidingen, zijn er ook 4 slachtoffers van de uitbuiting van de bedelarij en één slachtoffer van een gedwongen gepleegd misdrijf. Er zijn geen nieuwe begeleidingen van slachtoffers van orgaanhandel.

- Onder die slachtoffers tellen we 21 Marokkaanse en 20 Nigeriaanse slachtoffers. Dit zijn de twee belangrijkste nationaliteiten van slachtoffers mensenhandel die in 2018 in één van de gespecialiseerde centra een begeleiding zijn opgestart.
- Het aantal Nigeriaanse slachtoffers is tussen 2017 en 2018 gehalveerd.

Er is sprake van **begeleiding** zodra de eerste fase (reflectieperiode) is opgestart dus zodra een bijlage 15 is uitgevaardigd.

De gegevens over de nieuwe begeleidingen leveren geen inzicht in de omvang van het werk van de gespecialiseerde centra

- De indicator van de duurtijd van de begeleiding komt hier immers niet aan bod. De cijfers van de Dienst Vreemdelingenzaken inzake de verlenging van de documenten in het kader van de procedure voor mensenhandel zijn daar wel een mogelijke indicator van.
 - ▶ *Zie documenten uitgereikt door de Dienst Vreemdelingenzaken aan de slachtoffers van mensenhandel en mensensmokkel*
- De meldingen van personen voor wie geen enkele begeleiding is opgestart komen hier evenmin aan bod.
 - ▶ *Voor meer informatie, zie de jaarverslagen van de centra PAG-ASA, Payoke en Sürya.*

Onder de 79 slachtoffers van **economische uitbuiting**:

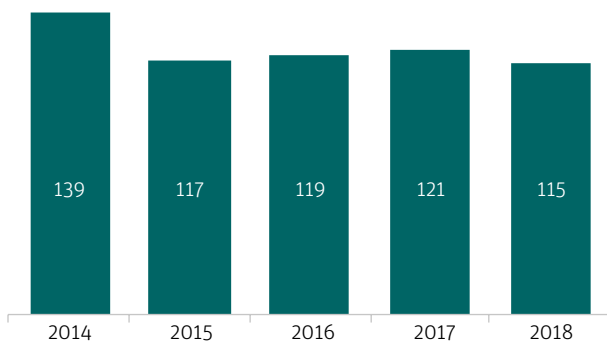
- hebben er 21 de Marokkaanse en 12 de Egyptische nationaliteit.
- zijn de vrouwen in de minderheid.
- waren er 2 minderjarige slachtoffers.

Onder de 38 slachtoffers van **seksuele uitbuiting**:

- heeft de helft de Nigeriaanse nationaliteit.
- gaat het uitsluitend om vrouwen.
- zijn er 19 Nigeriaanse vrouwen, waarvan 4 minderjarig.

Nationaliteit	Seksuele uitbuiting	Economische uitbuiting	Uitbuiting van de bedelarij	Gedwongen gepleegd misdrijf	Totaal
Marokko	0	21	0	0	21
Nigeria	19	1	0	0	20
Roemenië	5	5	4	1	15
Egypte	0	12	0	0	12
België	5	1	0	0	6
Venezuela	2	3	0	0	5
Afghanistan	0	4	0	0	4
Albanië	2	2	0	0	4
China	0	4	0	0	4
India	0	4	0	0	4
Algerije	0	3	0	0	3
Burkina Faso	0	3	0	0	3
Brazilië	2	0	0	0	2
Griekenland	0	2	0	0	2
Hongarije	2	0	0	0	2
Mexico	0	2	0	0	2
Moldavië	0	2	0	0	2
Tunesië	0	2	0	0	2
Colombia	0	1	0	0	1
DR Congo	0	1	0	0	1
Spanje	0	1	0	0	1
Ethiopië	0	1	0	0	1
Ghana	1	0	0	0	1
Guinee	0	1	0	0	1
Noord-Macedonië	0	1	0	0	1
Panama	0	1	0	0	1
Rwanda	0	1	0	0	1
Vietnam	0	0	0	0	0
Totaal	38	79	4	1	122

Slachtoffers van mensenhandel die in de procedure zijn gestapt (gegevens Dienst Vreemdelingenzaken)

- **115 slachtoffers** van mensenhandel zijn in 2018 in de procedure gestapt (lichte daling t.o.v. 2017).
- Ruim **twee derde** was slachtoffer van economische uitbuiting en ruim een derde van seksuele uitbuiting.
- In de DVZ-gegevens is sprake van geen enkel geval van uitbuiting in het kader van orgaanhandel, noch van onder dwang gepleegde misdrijven/misdaden.

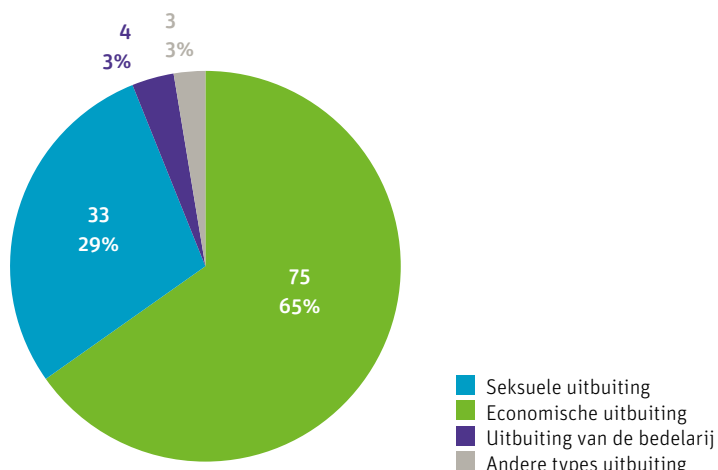
- In 2018 waren de Marokkanen en Nigerianen de twee belangrijkste nationaliteiten die slachtoffer waren van mensenhandel en die in de procedure zijn gestapt.
- Alle Marokkaanse slachtoffers (20 in totaal) waren slachtoffer van economische uitbuiting.
- Tussen 2017 en 2018 stellen we een daling vast van het aantal Nigeriaanse slachtoffers: van 44 naar 19. Van die 19 waren er 18 slachtoffer van seksuele uitbuiting.

In België komen slachtoffers van mensenhandel, die instemmen om samen te werken met de gerechtelijke autoriteiten, in aanmerking voor een specifiek verblijfsstatuut.

Rangschikking van de belangrijkste nationaliteiten van slachtoffers van mensenhandel in België

Land	2018
Marokko	20
Nigeria	19
Egypte	16
Roemenië	11
India	5
Albanië	5
Andere	39
Totaal	115

Slachtoffers van mensenhandel die in de procedure zijn gestapt per type uitbuiting

Leeftijd	Seksuele uitbuiting		Economische uitbuiting		Uitbuiting van de bedelarij		Andere types uitbuiting		Totaal	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018
<18	1	3	4	1	0	3	0	0	5	7
18-25	40	20	13	14	0	1	1	0	54	35
26-30	12	7	14	25	0	0	0	0	26	32
>30	2	3	34	35	0	0	0	3	36	41
Totaal	55	33	65	75	0	4	1	3	121	115
Mannen	1	0	47	66	0	2	0	3	48	71
Vrouwen	54	33	18	9	0	2	1	0	73	44

In 2018 was **60% van de slachtoffers van mensenhandel** mannelijk, de meesten werden **economisch uitgebuit**.

- In 2018 tellen we onder de slachtoffers 71 mannelijke en 44 vrouwelijke slachtoffers. In 2017 was dit nog omgekeerd en waren er meer vrouwelijke slachtoffers.
- Slachtoffers van economische uitbuiting komen het vaakst voor (75 op 115). Vooral mannen zijn getroffen. De helft is ouder dan 30 (35 personen).
- De slachtoffers van seksuele uitbuiting zijn vrouwen (33). 20 van hen zijn tussen 18 en 25 jaar oud en 3 minderjarig.

De categorie **Ander types uitbuiting** heeft betrekking op gevallen waarvoor het type uitbuiting op het ogenblik van de eerste aanvraag nog niet duidelijk is bepaald.

7 minderjarige slachtoffers van mensenhandel zijn in 2018 in de procedure gestapt:

- 4 begeleide minderjarige vreemdelingen en 3 niet-begeleide minderjarige vluchtelingen (NBMV)
- 3 slachtoffers van seksuele uitbuiting, 3 slachtoffers van de uitbuiting van de bedelarij en 1 slachtoffer van economische uitbuiting

Documenten uitgereikt door de Dienst Vreemdelingenzaken aan de slachtoffers van mensenhandel en mensensmokkel

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
BGV 45 dagen	36	28	32	17	10	3	0
Bijlage 15	0	0	0	0	0	20	44
Attest van immatriculatie (AI)	140	117	133	114	116	112	113
Verlenging AI	12	15	11	22	26	31	19
Mensenhandel	Tijdelijk BIVR (Kaart A)	104	98	84	90	84	91
	Verlenging Kaart A	437	458	443	425	413	348
	Onbeperkt BIVR (Kaart B)	35	44	33	36	49	61
Humanitair	Tijdelijk BIVR (Kaart A)	4	2	2	6	2	3
	Verlenging Kaart A	44	31	30	29	20	20
	Onbeperkt BIVR (Kaart B)	11	24	21	36	22	18
Bijlage 13 (BGV)	7	11	14	2	2	4	0
Totaal	830	828	803	777	744	752	717

Bij de cijfers die hier aan bod komen gaat het zowel om slachtoffers van **mensenhandel** als om sommige zwaardere vormen van **mensensmokkel**.

De **717** beslissingen inzake uitreiking of verlenging van een verblijfsvergunning betreffen nieuwe slachtoffers uit 2018 maar ook die van de voorgaande jaren, die in een fase van het slachtofferstatuut zitten en tegenover wie eerder al één of meer beslissingen zijn genomen.

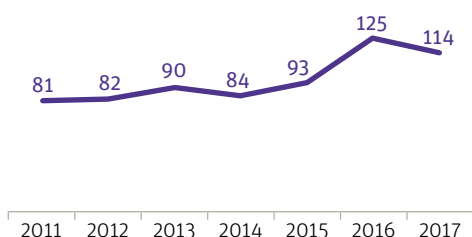
We stellen een daling vast van het totaal aantal documenten die aan slachtoffers van mensenhandel en mensensmokkel zijn uitgereikt.

- Een bewijs van inschrijving in het vreemdelingenregister (BIVR), van tijdelijke of verlengde aard, geldt altijd voor een periode van zes maanden. Normaliter krijgen de slachtoffers er twee per jaar, tot aan het einde van de gerechtelijke procedure.
- Sinds 21/05/2017 vervangt de Bijlage 15 het BGV 45 dagen. De juridische grondslag en de voorwaarden daarvoor zijn niet veranderd, enkel het type document. Het gaat om het document dat tijdens de reflectieperiode wordt uitgereikt. Als het slachtoffer rechtstreeks een klacht indient of verklaringen aflegt tegen de daders, dan wordt dit document niet uitgereikt. Het slachtoffer ontvangt dan onmiddellijk een attest van immatriculatie (AI).

Veroordelingen voor mensenhandel (gegevens van Justitie)

Aantal veroordelingen

- In 2017 zijn **114** veroordelingen uitgesproken. Dit zijn iets minder dan in 2016.
- Die veroordelingen hebben geleid tot 317 beslissingen, waarvan 100 met uitstel. Bij die beslissingen ging het om 109 boetes, 93 gevangenisstraffen, 68 ontzettingen uit de rechten, 38 verbeurdverklaring, 2 werkstraffen en 5 andere verbodsbepalingen.
- Bij de meeste in 2017 uitgesproken gevangenisstraffen ging het om straffen van 1 tot 3 jaar.

Top 5 van de nationaliteiten van de veroordeelden voor mensenhandel in 2017

Nationaliteit	2017
België	32
Onbekend	17
Bulgarije	12
Arabische Emiraten	8
Nigeria	5
Totaal	114

Elke **veroordeling** heeft betrekking op één veroordeelde (veroordelingen zijn niet hetzelfde als vonnissen, één vonnis kan uit verschillende veroordelingen bestaan).

1 veroordeling = 1 persoon

De **straffen** komen overeen met de beslissingen van de veroordelingen. Voor één veroordeling kunnen tegelijk verschillende straffen worden uitgesproken (gevangenis, boete, enz.). Een categorie hoeft daarom de andere niet uit te sluiten (op een aantal uitzonderingen na) en het totaal aantal straffen is dus hoger dan het totaal aantal veroordelingen.

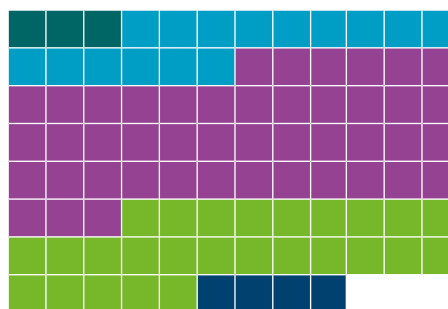
In 2017 hadden 28% van de veroordeelden de Belgische nationaliteit en 11% de Bulgaarse nationaliteit. Bij 17% van de veroordeelden was de nationaliteit onbekend.

Straffen	Beslissingen	Uitstel (geheel of gedeeltelijk)
Boete	109	51
Gevangenisstraf*	93	49
Ontzetting uit rechten	68	n.v.t.
Verbeurdverklaring	38	0
Werkstraf	2	n.v.t.
Beroepsverbod	2	n.v.t.
Andere verbodsbepalingen	5	n.v.t.
TOTAAL	317	100

Methodologische opmerkingen

- Deze cijfers hebben betrekking op het aantal definitieve veroordelingen, waartegen dus geen beroep meer kan worden aangetekend.
- De databank bevat geen informatie over het type uitbuiting voor alle veroordelingen.
- Het departement van de Dienst voor het Strafrechtelijk Beleid van de FOD Justitie heeft zijn gegevens voor 2017 verbeterd.
- Een aantal dossiers wordt met verschillende maanden vertraging in de databank ingevoerd, daarom zijn de gegevens voor 2018 nog niet beschikbaar.

Termijnen uitgesproken gevangenisstraffen*

*1 vierkant - 1 persoon

- 3-6 maanden
- 6 maanden - 1 jaar
- 1-3 jaar
- 3-5 jaar
- 5-10 jaar

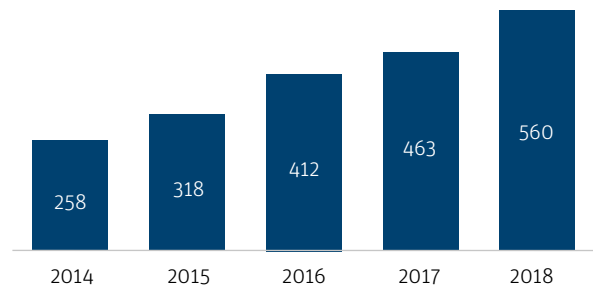
2. Mensensmokkel

De inbreuken mensensmokkel (gegevens van de politie)

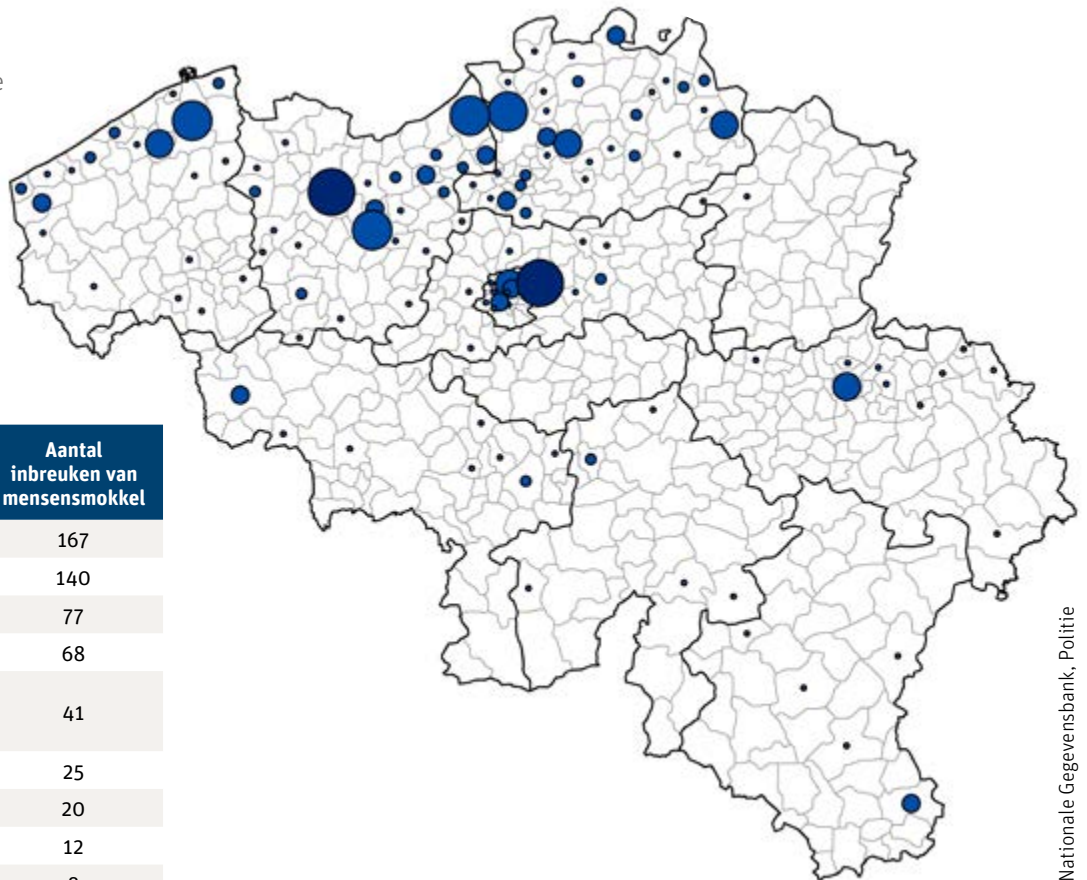
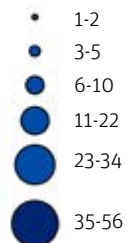
De politie heeft in 2018 in totaal 560 inbreuken mensensmokkel geregistreerd. In 81% van de gevallen was dat in Vlaanderen

- In 2018 is 81% van de inbreuken voor mensensmokkel in Vlaanderen geregistreerd, 12% in Wallonië en 7% in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (incl. Luchthaven van Brussel).
- Op gemeentelijk niveau is Zaventem (56) koploper. De politie heeft nagenoeg alle inbreuken op de site van de luchthaven geregistreerd (55). Gent (44) en Antwerpen (34) volgen respectievelijk op de 2de en 3de plaats, kort daarna Wetteren (32).
- In Wallonië is Luik koploper van het aantal inbreuken (13).

Op 5 jaar tijd is het aantal geregistreerde misdrijven meer dan verdubbeld (factor 2,2), met 560 misdrijven in 2018. Tussen 2017 en 2018 doet er zich een stijging voor van 21%.

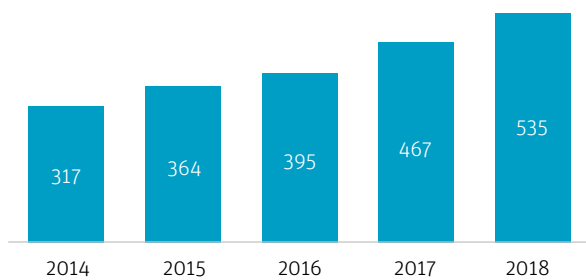

Aantal inbreuken mensensmokkel geregistreerd door de politie in 2018

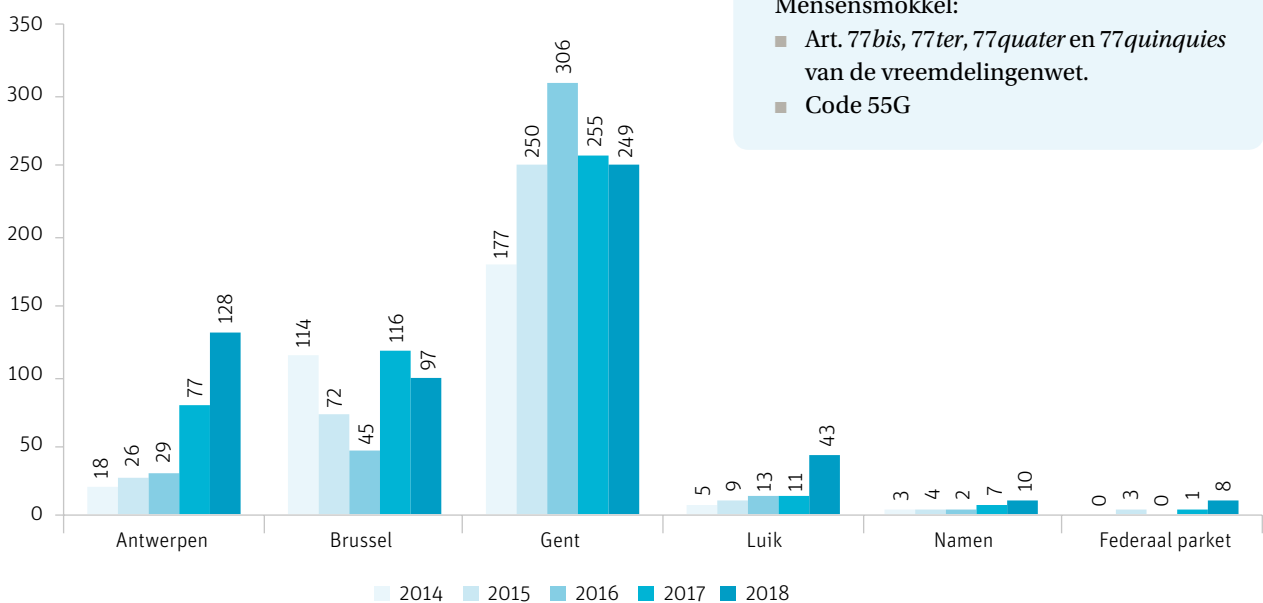

Provincie	Aantal inbreuken van mensensmokkel
Oost-Vlaanderen	167
Antwerpen:	140
West-Vlaanderen	77
Vlaams Brabant	68
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	41
Luik	25
Henegouwen	20
Luxemburg	12
Namen	8
Limburg	2
Waals-Brabant	0
Totaal	560

Strafzaken bij de parketten voor mensensmokkel

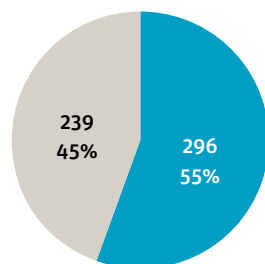

- In 2018 zijn **535** strafzaken bij de parketten binnengekomen betreffende mensensmokkel.
- Iets minder dan de helft van die strafzaken vallen onder het ressort van Gent (47%), gevolgd door dat van Antwerpen (24%), Brussel (18%) en Luik (8%).
- In de ressorts van Antwerpen (+66%) en Luik (factor 2,9) neemt het aantal strafzaken toe, in Brussel neemt het af.
- Sinds 2013 stellen we een continue stijging vast van het aantal strafzaken op de parketten wegens mensensmokkel.

Mensensmokkel succesvol vervolgen is vaak moeilijk

In 2018 bij de parketten binnengekomen strafzaken voor mensensmokkel, die op 5 mei 2019 waren geseponeerd

■ Geseponeerde dossiers
■ Andere

- Op de 535 in 2018 bij de parketten binnengekomen strafzaken voor mensensmokkel, waren er op 5 mei 2019, 296 geseponeerd, of zo'n 55%. Dat zijn er 15% meer dan in 2017.
- Van die 296 geseponeerde dossiers waren er 58 omwille van opportuniteitsredenen en 238 om technische redenen (waarvan 174 wegens onbekende dader(s) en 53 wegens onvoldoende bewijzen). Opvallend is dat het aantal geseponeerde dossiers met onbekende dader(s) meer dan dubbel zo hoog dan in 2017 (73).

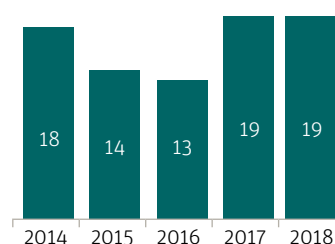
Slachtoffers van mensensmokkel die in de procedure zijn gestapt (gegevens Dienst Vreemdelingenzaken)

Net als voor de slachtoffers van mensenhandel kunnen ook de slachtoffers van mensensmokkel onder verzwarende omstandigheden beroep doen op het slachtofferstatuut.

Die zwaardere vormen van mensensmokkel worden bepaald in artikel 77^{quater} 1° tot 5° van de wet van 15/12/1980. Het gaat om de minderjarigheid van het slachtoffer, het in gevaar brengen van het leven van het slachtoffer, enz.

In 2018 waren er **19 slachtoffers van mensensmokkel** onder verzwarende omstandigheden, waarvoor DVZ voor het eerst een verblijfsdocument had uitgereikt.

8 minderjarige slachtoffers van mensensmokkel zijn in 2018 in de procedure gestapt:

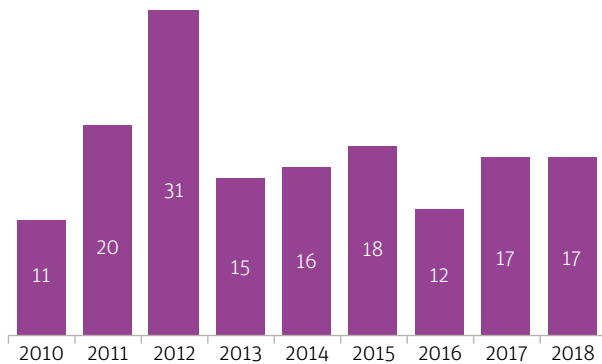
- 4 begeleide minderjarigen en 4 niet-begeleide minderjarige vluchtelingen (NBMV)

Van het totaal aantal slachtoffers van mensensmokkel zijn er:

- 12 mannen en 7 vrouwen;
- 8 slachtoffers jonger dan 18 jaar (dubbel zo veel als in 2017);
- 9 Irakezen en 3 Vietnamezen (in 2017 was Irak de eerste nationaliteit in de rangschikking van slachtoffers van mensensmokkel).

Mensensmokkel	<18	18-25	26-30	≥30	Vrouwen	Mannen	Totaal
2017	4	6	5	4	6	13	19
2018	8	5	4	2	7	12	19

Nieuw opgestarte begeleidingen van slachtoffers van mensensmokkel door de gespecialiseerde centra

3 minderjarige slachtoffers van mensensmokkel hebben in 2018 bij een gespecialiseerd centrum een begeleiding opgestart:

- 17 slachtoffers van mensensmokkel onder verzwarende omstandigheden hebben in 2018 in een van de gespecialiseerde centra in België een nieuwe begeleiding opgestart. Dat zijn er net zoveel als in 2017.
- Onder die slachtoffers is een meerderheid mannen (13 op de 17) en zijn er heel wat Irakezen (7 op de 17).

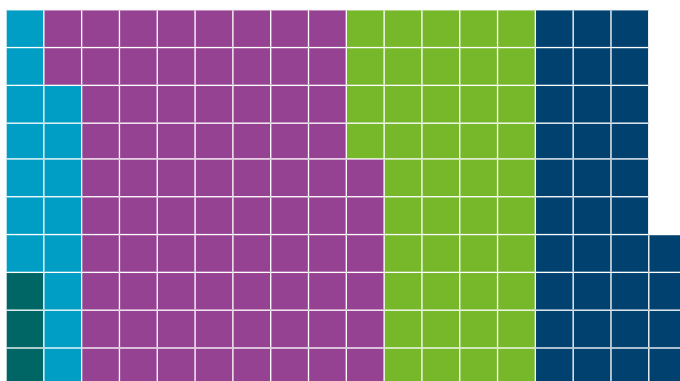
Nationaliteit	Vrouwen		Mannen		Totaal
	<18	≥18	<18	≥18	
Irak	2	1		4	7
Afghanistan		1		1	2
Eritrea				2	2
Vietnam			1	1	2
Kameroen				1	1
Guinee				1	1
India				1	1
Iran				1	1
Totaal	2	2	1	12	17

Veroordelingen voor mensensmokkel (gegevens van Justitie)

- In 2017 zijn **175** veroordelingen voor mensensmokkel uitgesproken. Dit is sterke stijging ten opzichte van 2015 (minimum 90 veroordelingen) en 2016 (minimum 127 veroordelingen).
- Die veroordelingen hebben geleid tot 578 beslissingen waarvan 122 met uitstel. Het aantal gevangenisstraffen (174) leunt aan bij dat van de boetes (172). Er was ook een belangrijk aantal verbeurdverklaringen (101).
- Het grootste aandeel uitgesproken gevangenisstraffen in 2017 duurde 1 tot 3 jaar.

Straffen	Beslissingen	Met uitstel (volledig en gedeeltelijk)
Gevangenisstraf*	174	51
Boete	172	70
Ontzetting uit rechten	130	n.v.t.
Verbeurdverklaring	101	1
Werkstraf	1	n.v.t.
TOTAL	578	122

Termijnen uitgesproken gevangenisstraffen*

*1 vierkant - 1 persoon

■ 3-6 maanden ■ 6 maanden - 1 jaar ■ 1-3 jaar ■ 3-5 jaar ■ 5-10 jaar

Methodologische opmerkingen

- Het departement van de Dienst voor het Strafrechtelijk Beleid van de FOD Justitie heeft zijn gegevens voor 2017 verbeterd.
- Deze cijfers hebben betrekking op het aantal definitieve veroordelingen, waartegen dus geen beroep meer kan worden aangetekend.
- Een aantal dossiers wordt met verschillende maanden vertraging in de databank ingevoerd, daarom zijn de gegevens voor 2018 nog niet beschikbaar.

Top 5 van de nationaliteiten van de veroordeelden voor mensensmokkel in 2017

Nationaliteit	2017
Onbekend	43
Irak	18
België	14
Syrië	13
Algerije	10
Totaal	175

De nationaliteit van een groot aantal veroordeelden was onbekend (25%). Irak (10%), België (8%), Syrië (7%) en Algerije met 6% vervullen de top 5.

3. Toelichting bij de statistische gegevens inzake mensenhandel-onderzoeken verricht door de ECOSOC-teams van de RSZ-inspectie in 2018

Stéphanie Schulze

Peter Van Hauwermeiren

*RSZ-inspectiedienst
Themadirectie mensenhandel*

3.1. | Inleiding

Dit verslag betreft de RSZ-inspectiediensten (Themadirectie mensenhandel en ECOSOC-teams).

Met deze bijdrage willen wij, naast de puur statistische gegevens, enige kwalitatieve informatie geven over de werking van de ECOSOC-teams van de RSZ-inspectiedienst in 2018.

De gegevens vervat in dit rapport zijn afkomstig van 2 bronnen:

1. Het interne dossierbeheerssysteem (Pegasis), met de gegevens van de in 2018 afgesloten dossiers. Deze gegevens betreffen 65 potentiële slachtoffers.
2. De analyse van de checklists die de sociaal inspecteurs in 2018 hebben opgesteld overeenkomstig het Hoofdstuk VIII van de COL 01/2015 inzake het opsporings- en vervolgingsbeleid betreffende mensenhandel (bijlage 5 bij de COL 01/2015). De inspecteurs van de RSZ stellen een dergelijke checklist op zodra:
 - zodra een potentieel slachtoffer opgevangen wordt door een opvangcentrum of had kunnen worden opgevangen (bijvoorbeeld: alle elementen waren aanwezig maar het potentiële slachtoffer weigerde te worden doorverwezen);
 - zodra uit het lopend onderzoek blijkt dat er duidelijk voldoende aanwijzingen van mogelijke mensenhandel zijn.

In 2018 werden 78 dergelijke checklists opgesteld, wat dus betekent dat 78 potentiële slachtoffers werden aangetroffen. Het verschil met de 65 potentiële slachtoffers uit de Pegasis-bron volgt uit het feit dat de dossiers waarbij in 2018 een checklist werd opgesteld niet noodzakelijk ook al in 2018 werden afgesloten.

Een specifiek analyserapport op basis van deze checklists wordt door de Themadirectie mensenhandel jaarlijks bezorgd aan de Dienst voor het Strafrechtelijk beleid van de FOD Justitie.

Ook een bron van kwalitatieve informatie is de inzage van de dossiers mensenhandel die in 2018 in 10 provinciale directies werden behandeld en de communicatie omtrent de gevoerde onderzoeken met de ECOSOC-teamchefs.

3.2. | Statistieken processen-verbaal en strafrapporten (Pegasis)⁴²⁷

Volgens de ontvangen statistieken (interne statistieken van de dienst – Pegasis) inzake de **in 2018 afgesloten onderzoeken (onderzoeken opgestart in 2018 of vóór 2018)**:

- **In 2018** heeft de RSZ **14 processen-verbaal** (20 betroffen potentiële slachtoffers) en **42 strafrapporten** (45 betroffen potentiële slachtoffers) inzake mensenhandel (mensenhandel-art. 433*quinquies* van het Strafwetboek) opgesteld. Na onderzoeken in samenwerking met andere inspectie- of politiediensten gebeurt het bovendien dat een andere dienst het proces-verbaal of het strafrapport inzake mensenhandel opstelt. 13 rapporten of processen-verbaal zijn door andere diensten opgesteld in het kader van een samenwerking met de RSZ.

⁴²⁷ Deze statistieken zijn gebaseerd op afgesloten onderzoeken.

Provinciale directies	PV/SR opgesteld door de RSZ	PV/SR opgesteld door een andere dienst ⁴²⁸
West-Vlaanderen	0	0
Oost-Vlaanderen	8	2
Antwerpen	8	1
Limburg	0	1
Henegouwen	10	2
Namen-Luxemburg	9	2
Luik	3	0
Vlaams-Brabant	4	2
Brussel	14	3
Waals-Brabant	0	0
Totaal	56	13

- De RSZ-inspectie heeft **65** vermoedelijke slachtoffers van mensenhandel op basis van strafrapporten of processen-verbaal doorverwezen naar de gerechtelijke autoriteiten.
- De meeste slachtoffers komen uit volgende landen: Afghanistan (10 personen), Polen (7), Oekraïne (6), Marokko (6), Pakistan (6), Bulgarije (6 personen). Opvallend is dat van die 65 vermoedelijke slachtoffers, er 18 EU-onderdanen waren, waaronder ook 2 Belgen.
- De meest vertegenwoordigde activiteitssectoren waren garages (car- en truck-wash), horeca, bouw en (klein-) handel.

Geografische spreiding per activiteitssector

	Namen-Luxemburg	Brussel	Luik	Hene-gouwen	Limburg	Waals-Brabant	Vlaams-Brabant	Antwerpen	Oost-Vlaanderen	West-Vlaanderen	Totaal
Kleinhandel	3	3	1					2			9
Horeca	7	11					2	7		2	29
Prostitutie									3		3
Bouw				2		1					3
Carwash en truckwash	1		2	2			1	1	2	3	12
Huishoud-personeel		2					1				3
Garage			1								1
Bakker	1										3
Kapsalon en schoonheidssalon		3							2		3
Land- en tuinbouw					4						4
Dierenverkoop							1				1
Sorteren van tweedehandskledij en -voorwerpen		2					5				7
Totaal	12	21	4	4	4	1	10	10	7	5	78

3.3. | Analyse van de checklists

Inleiding

Rekening houdend met de bepalingen van de COL 01/15, werd **in 2018** een checklist ingevuld zodra er **voldoende nauwkeurige aanwijzingen** waren van een mogelijke situatie van mensenhandel, en dit ongeacht of het onderzoek nog lopende was, dan wel afgesloten.

In totaal werden **78 checklists** opgesteld (1 checklist per potentieel slachtoffer; verschillende checklists kunnen dus betrekking hebben op dezelfde werkgever), die als volgt zijn onderverdeeld:

Provinciale directies	
West-Vlaanderen	5
Oost-Vlaanderen	7
Antwerpen	10
Limburg	4
Henegouwen	4
Namen-Luxemburg	12
Luik	4
Vlaams-Brabant	10
Brussel	21
Waals-Brabant	1
Totaal	78

428 In kader van een onderzoek in samenwerking met RSZ.

Verdeling volgens leeftijd, geslacht en nationaliteit van de vermoedelijke slachtoffers

Nationaliteit	Mannen	Vrouwen
Afghanistan	9	0
Albanië	2	0
Bangladesh	1	0
België	2	0
Brazilië	1	0
Burkina Faso	2	0
China	6	0
Colombia	0	1
Congo	1	0
Egypte	5	0
Griekenland	1	1
Hongarije	1	0
India	5	0
Italië	1	1
Marokko	12	3
Mexico	0	2
Nigeria	0	3
Pakistan	3	0
Polen	0	2
Rwanda	1	0
Syrië	6	0
Tunesië	2	0
Oekraïne	0	1
Vietnam	1	2
Totaal	62	16

Leeftijd	Mannen	Vrouwen
Minderjarigen (-18 jaar)	0	2
Tussen 18 en 30 jaar	33	7
Tussen 30 en 40 jaar	16	4
Tussen 40 en 50 jaar	7	2
Ouder dan 50 jaar	6	1
Totaal	62	16

Uit een snelle analyse van bovenstaande tabel kan worden afgeleid dat bijna 80% van de potentiële slachtoffers van economische uitbuiting mannen zijn (62/78). Wat de leeftijd betreft, is de helft van de vermoedelijke slachtoffers tussen de 18 en 30 jaar oud en een kwart tussen de 30 en 40 jaar oud. Opvallend is dat vrouwen vooral actief zijn in de horeca en prostitutie. De twee uitgebuite minderjarigen

(Vietnamezen) werkten in een nagelstudio in Brussel, ze waren 17 jaar oud op het moment van de controle.

Wat de nationaliteit van de slachtoffers betreft, is de overgrote meerderheid (69/78) afkomstig uit derde landen (EU niet meegerekend). Van de 9 EU-onderdanen zijn er 2 Belg.

Omstandigheden waarin de mensenhandel zich voordeed en verzwarende omstandigheden

Bijlage 5 van de COL 01/2015 bevat verschillende indicatoren van mensenhandel onder het punt "omstandigheden". Na een analyse van de in 2018 ontvangen checklists kan het volgende worden vastgesteld:

Identiteitsdocumenten

De meeste potentiële slachtoffers verbleven illegaal op het Belgisch grondgebied. Ze waren in het bezit van een nationaal identiteitsdocument (paspoort) of van een kopij van identiteitsdocumenten.

In ongeveer 25% van de gevallen hadden potentiële slachtoffers geen eigen identiteits- of reisdocumenten.

Financieel aspect – sociale zekerheid – sociale documenten

Op vlak van inkomsten: in bijna alle situaties die zich hebben voorgedaan kregen ze weinig, zeer weinig of soms helemaal geen loon. Soms moest het potentiële slachtoffer een deel van zijn loon afstaan of werd hem een loon beloofd dat nooit is betaald. Een van de slachtoffers verklaarde zelfs dat ze haar reis moest terugbetalen. Een andere ontving het loon op een bankrekening die op zijn naam was geopend, terwijl hij niet op de hoogte was van het bestaan ervan. De uitbouter had er een volmacht op en haalde er regelmatig geld van. Andere concrete voorbeelden uit 2018 waren de volgende: 30€/9 uur; 50€/9 uur of 60€/9 uur; 60€/15 uur; 5 à 10€ per dag; 2,25 à 5€ per uur; 3.000€ voor 2 jaar werk, 12 uur per dag en 7 dagen op 7; 200€ voor 2 maanden werk, 9 uur per dag en 7 dagen op 7; 150€ per week voor 70 uur werk, 80€ voor 91 uur werk per week, ...

Inzake sociale zekerheid en sociale documenten: Zo'n 15% van de werknemers was in Dimona aangegeven. De anderen waren illegaal tewerkgesteld zonder dat de formaliteiten waren geregeld op vlak sociale zekerheid, sociale documenten, werkvergunningen of beroepskaarten.

Uitbuitingsomstandigheden

De checklist bevat de hieronder opgesomde indicatoren. Sommige indicatoren komen vaak terug, zoals de erbarmelijke huisvestingsomstandigheden of te lange werktijden. Details en voorbeelden staan hieronder.

- **Het slachtoffer beschikt niet over geschikte uitrusting/werkkleding.**
- **Het slachtoffer werkt in gevaarlijke/ongezonde omstandigheden.**
Indicatoren met betrekking tot de bescherming op het werk (veiligheid en gezondheid van de werknemers: hygiënemaatregelen, kleding en werkplekken, enz.) betreffen ongeveer 25% van de vermoedelijke slachtoffers.
- **Het slachtoffer mag geen contact hebben met de buitenwereld.**
- **De bewegingsvrijheid van het slachtoffer is beperkt.**
Zo'n 25% van de vermoedelijke slachtoffers die we hebben ontmoet had geen contact met de buitenwereld en hun bewegingsvrijheid was beperkt. Een aantal slachtoffers sprak geen enkele gangbare taal (Nederlands, Frans of Engels).
- **Het slachtoffer is in erbarmelijke omstandigheden gehuisvest.**
In tal van potentiële situaties van mensenhandel zijn de slachtoffers in onfatsoenlijke en ongezonde woningen gehuisvest. Dit was het geval voor 32 personen, of voor 41% van de vermoedelijke slachtoffers.
- **Het slachtoffer krijgt geen geneeskundige verzorging.**
Twee vermoedelijke slachtoffers kregen geen geneeskundige verzorging.
- **Het slachtoffer werkt zeer lang.**
Zo'n 60% van de vermoedelijke slachtoffers die we hebben ontmoet werkte gedurende abnormaal lange periodes. Een aantal voorbeelden daarvan uit 2018 zijn de volgende: prestaties 7 dagen op 7, 10 tot 12 uur per dag; 12 werkuren per dag, 6 dagen op 7; 15 uur per dag; prestaties 7 dagen op 7, 9 uur per dag; prestaties 7 dagen op 7, 13 à 14 uur per dag; 70 werkuren per week; 84 werkuren per week; ...

Verzwarende omstandigheden

Bijlage 5 van de COL 01/2015 bevat verschillende verzwarende omstandigheden van mensenhandel. Een aantal daarvan kon worden vastgesteld in de gevallen uit 2018:

- **Situatie van het slachtoffer**
Bij de slachtoffers waren twee Vietnamese meisjes van 17 jaar die in een nagelstudio werden uitgebuit.
- **Hoedanigheid van de dader**
In de meeste gevallen maakte de dader misbruik van de kwetsbare situatie van het slachtoffer, had hij gezag over het slachtoffer of maakte hij misbruik van zijn functie. In geen enkele checklist is er sprake van een politieambtenaar in de uitoefening van zijn functie als dader. Twee vermoedelijke slachtoffers waren wel bij diplomaten tewerkgesteld.
- **Omstandigheden en gevolgen van mensenhandel**
Van de 78 slachtoffers op de checklists van 2018, verklaarden er 18 dat zij het slachtoffer waren van bedreigingen, geweld of dwang vanwege de dader. De levens van 6 vermoedelijke slachtoffers waren in gevaar gebracht. Van deze 6 personen is er één permanent arbeidsongeschikt als gevolg van de uitbuiting.
In de meeste gevallen gaat het om een gebruikelijke activiteit. Eén geval heeft betrekking op illegale cannabiskweek en -verkoop.

Doorverwijzing van de slachtoffers naar een gespecialiseerd opvangcentrum

Bij de 78 checklists die in aanmerking zijn genomen ging het in 39 gevallen om vermoedelijke slachtoffers die zijn doorverwezen naar of opgevangen door een gespecialiseerd opvangcentrum (Sūrya, Payoke of PAG-ASA).

Een aantal verbleef daar al; het onderzoek had dan betrekking op het verhoor van die personen en/of grondigere onderzoeken inzake mensenhandel.

Van die 39 vermoedelijke slachtoffers vonden 2 minderjarigen onderdak bij Esperanto.

De verdeling per provinciale directie ziet er als volgt uit:

Provinciale directies	Aantal doorverwezen vermoedelijke slachtoffers	Nationaliteit en geslacht
Namen-Luxemburg	3	1 China (V) 1 Tunesië (M) 1 Congo (M)
Brussel	17	8 Marokko (7M en 1V) 4 Egypte (M) 1 Vietnam (M) 1 India (M) 1 Turkije (M) 2 Vietnam (V)
Luik	4	1 Marokko (M) 2 Afghanistan (M) 1 India (M)
Henegouwen	1	1 Brazilië (M)
Waals-Brabant	1	1 Burkina Faso (M)
Antwerpen	0	
Vlaams-Brabant	3	1 Burkina Faso (M) 1 China (M) 1 Bangladesh (M)
Oost-Vlaanderen	3	2 Marokko (M) 1 Nigeria (V)
West-Vlaanderen	3	2 Mexico (V) 1 Afghanistan (M)
Limburg	4	2 Albanië (M) 2 Griekenland (1M en 1V)
Totaal	39	

3.4. | Joint Action Days *labour exploitation*

In mei 2018 namen de Belgische sociale-inspectiediensten voor het derde jaar op rij deel aan de Joint Action Days (JAD) *labour exploitation*.

Dit EU-initiatief kadert in het Europese EMPACT-project (European multidisciplinary platform against criminal threats), waarin de bestrijding van mensenhandel één van de prioritaire criminele fenomenen is. Het EMPACT-project kadert op zijn beurt in het EU-actieplan mensenhandel. Europol stelt zijn infrastructuur en expertise ter beschikking voor de realisatie van dit initiatief van de sociale-inspectiediensten in de verschillende lidstaten.

De nieuwe thematische directie mensenhandel binnen de RSZ-inspectiedienst leidde de Belgische medewerking aan de Joint Action Day *labour exploitation* 2018 in goede banen, waarbij in risicosectoren gerichte controles

naar economische uitbuiting werden uitgevoerd. Naast de RSZ-inspectie namen ook de federale en lokale politiediensten deel, evenals de dienst Toezicht op de Sociale Wetten, de gewestelijke sociale-inspectiediensten, de wooninspectie, en ook de arbeidsauditeurs gaven hun actieve ondersteuning.

Op de 149 gecontroleerde werkplaatsen waren de inspecteurs alert voor de detectie van indicatoren van economische uitbuiting. Met name in de sector van de handcarwashes, focussector bij dit initiatief in België, werden dergelijke indicatoren vastgesteld.

Er werden 9 potentiële slachtoffers van mensenhandel geïdentificeerd, arbeidskrachten die in mensenwaardige omstandigheden werkten en in sommige gevallen in erbarmelijke omstandigheden door de werkgever werden gehuisvest. Eén van hen werd doorverwezen naar het gespecialiseerd opvangcentrum Sürya te Luik.

De actie had ook een belangrijk internationaal karakter. De Nederlandse en Belgische inspectiediensten werkten nauw samen bij drie grenscontroles. Daarbij werd voornamelijk aandacht besteed aan werknemers van Nederlandse uitzendkantoren die aan dumpingprijzen werken bij Belgische bouwbedrijven. Bijkomend werd nagegaan of de werknemers die in België aan de slag zijn geen uitkering genieten in Nederland.

Europol heeft zijn traditionele scope verbreed door ook sociale inspectiediensten een rol te geven bij de coördinatie van acties ter bestrijding van economische uitbuiting. Gedurende de hele duur van de JAD-actieperiode was bij Europol in Den Haag een coördinatiecentrum actief, waar ook een vertegenwoordiger van RSZ-inspectie aanwezig was om de afstemming van de acties en de informatie-uitwisseling tussen de verschillende landen onderling te faciliteren. De deelnemende lidstaten konden “special requests” uitsturen naar een andere lidstaat met als doel het aanleveren van informatie of het stellen van onderzoeksdaden door inspectiediensten. Zo werd een onderzoek naar arbeidsuitbuiting opgestart in samenwerking met de Spaanse, Poolse en Hongaarse arbeidsinspectiediensten. Ook na de JAD-periode werd verder informatie uitgewisseld in meerdere dossiers.

Dat een dergelijke multidisciplinaire aanpak loont, wordt geïllustreerd door het feit dat een Belgische JAD-controle in 2016 in een handcarwash in 2017 leidde tot een veroordeling voor mensenhandel van de uitbater van deze carwash.

Ook in 2019 werd tijdens de JAD-acties (9-14 april) met succes samengewerkt met Nederlandse, Portugese, Sloveense inspectiediensten, politie en

immigratiediensten. Nederlandse en Sloveense arbeidsinspecteurs waren aanwezig bij controles op Belgisch grondgebied. Op 6 van de 52 gecontroleerde werkplaatsen troffen de inspecteurs indicatoren van economische uitbuiting aan. Er werden 6 potentiële slachtoffers van mensenhandel geïdentificeerd, arbeidskrachten die in mensonwaardige omstandigheden werkten en in sommige gevallen in erbarmelijke omstandigheden door de werkgever werden gehuisvest.

3.5. | Onderzoekstechnieken

Steeds vaker hanteren de sociaal inspecteurs van de ECOSOC-teams specifieke onderzoekstechnieken zoals:

- luchtverkenning, dankzij dewelke 2 slachtoffers van mensenhandel konden worden gedetecteerd, onder 7 werknemers in onwettig verblijf die op een werf waren aangetroffen;
- telefonieonderzoeken (in het kader van een mini-onderzoek of een onderzoek);
- gebruik van beelden van video-bewaking;
- uitlezen van gsm's;
- onderzoeken in "Open sources intelligence" (internet, sociale media).

Deze onderzoeken worden uitgevoerd in samenwerking met de gespecialiseerde diensten van de federale politie, meestal op verzoek van de arbeidsauditeur. Dat soort onderzoekstechnieken biedt tal van mogelijkheden: identificatie en verhoor van potentiële slachtoffers, identificatie van potentiële getuigen, bevestiging van slachtofferverklaringen, vaststelling van de tewerkstelling van andere werknemers/slachtoffers, identificatie van daders en het blootleggen van banden tussen personen of bedrijven.

3.6. | Conclusie

De gevallen van uitbuiting in 2018 deden zich doorgaans voor in stedelijke gebieden en betroffen voornamelijk mannen.

In de overgrote meerderheid van de gevallen was er slechts één persoon bij betrokken. Toch konden dankzij onderzoeken, verschillende potentiële slachtoffers worden opgespoord, die door dezelfde persoon of hetzelfde netwerk werden uitgebuit. Dit was met name het geval in:

- een aspergeteelt in Limburg: 4 vermoedelijke slachtoffers;
- een hotel in West-Vlaanderen: 2 vermoedelijke slachtoffers;
- horecazaken in Brussel: 12 vermoedelijke slachtoffers;
- sorteren van materiaal te Brussel: 2 vermoedelijke slachtoffers;
- nagelstudio's: 2 vermoedelijke slachtoffers;
- sorteren van kledij in Vlaams-Brabant: 5 vermoedelijke slachtoffers;
- een Chinees restaurant in de provincie Namen: 3 vermoedelijke slachtoffers;

Opvallend was dat sommige vermoedelijke slachtoffers die we hebben ontmoet en van wie in deze samenvatting sprake, niet door een gespecialiseerd opvangcentrum zijn opgevangen, met name omdat ze zich best in hun situatie konden vinden en alle begeleiding weigerden.

De activiteitssectoren die bij de analyse van de checklists 2018 het vaakst werden aangetroffen waren de horeca, garages (car- en truck-wash), kleinhandelszaken (met inbegrip van nachtwinkels en tabakswinkels) en de sortering van recuperatiemateriaal. Opgemerkt moet worden dat de Themadirectie mensenhandel in 2018, de sector van de manuele carwashes als specifieke focus had uitgekozen.

De meest courante praktijken waren zwartwerk (geen DIMONA-aangifte), illegale tewerkstelling van illegale buitenlandse werknemers.

De meest voorkomende indicatoren waren:

- weinig of zelfs geen loon;
- abnormaal lange werkuren;
- huisvesting in erbarmelijke omstandigheden;
- misbruik van een kwetsbare situatie;
- gebruik van bedreigingen / geweld;
- beperking van de bewegingsvrijheid en van contacten met de buitenwereld.